Beeld: Peggy van Mosselaar

Goud voor Oud

Actieagenda 2023 - 2026

Voorwoord

De ouderen in onze stad hebben Rotterdam gevormd tot de prachtige stad die het nu is. Ze hebben zich met ziel en zaligheid ingezet voor hun stad en hun directe omgeving. Dat verdient respect en waardering. Wij moeten goed voor onze ouderen zorgen, omdat zij dat ook jarenlang voor de stad hebben gedaan.

Ook in Rotterdam is sprake van een dubbele vergrijzing. Aan de ene kant omdat het aantal 65-plussers groeit en aan de andere kant omdat wij nu eenmaal steeds ouder worden.

En gelukkig betekent ouder worden niet automatisch stilzitten. Integendeel: veel ouderen kunnen en willen juist maatschappelijk van betekenis blijven. Ze willen hun ervaringen delen met anderen en anderen blijven helpen. Worden steeds vaker vrijwilliger en zetten zich op allerlei manieren in voor onze stad. Rotterdam wil de stad nog seniorvriendelijker maken.

We heropenen, ondersteunen en stimuleren de komst van (nieuwe) zorg- en wijkrestaurants. We willen de huismeesters terug in complexen waar veel senioren wonen en we worden dementievriendelijke stad. Ook zet dit stadsbestuur in op nieuwe woon(zorg)concepten en de uitbreiding van de Thuisplusflats. We zetten in op vitaliteit, sport en beweging voor ouderen.

We bouwen voort op het programma ‘Rotterdam, Ouder en Wijzer’. In deze actieagenda ‘Goud voor oud’ staan de doelen van dit College, die we in samenwerking met ouderen en de partners, verder uitwerken. We willen blijven investeren in ouderen, wat gezien de dubbele vergrijzing absoluut noodzakelijk is.

Ook het landelijk beleid dat inzet op langer zelfstandig wonen, de groeiende zorgkosten en de personeelstekorten in de zorg verplichten ons met een nieuw plan te komen. We moeten er immers voor zorgen dat we ook in de toekomst in staat blijven mensen die zorg en ondersteuning te bieden die nodig is.

Rotterdam wil een stad zijn, waar ouderen gerespecteerd worden en waar je samen met anderen, gezond en vitaal oud kunt worden. Waar een beroep op het eigen netwerk gedaan zal worden als dat mogelijk is en waar passende zorg en ondersteuning beschikbaar is als dat nodig is.

Daarbij denk ik aan mijn eigen 87-jarige vader. Hij woont nog zelfstandig en samen met mijn vrouw en twee zussen ondersteunen we hem zoveel mogelijk. Dat lukt waardoor de wijkverpleegster nog maar twee keer per week langskomt. We zijn als familie dankbaar dat zij er óók is voor onze vader.

Zorg voor ouderen is een opgave die collegeperiodes overstijgt, maar waarin we deze periode mooie stappen gaan zetten, voor ouderen én met ouderen.

Ronald Buijt,
Wethouder Zorg, Ouderen en Jeugdzorg

Inhoudsopgave

Feiten en cijfers: ouderen in Rotterdam 4
Aanpak 6
Actieagenda in verbinding met andere (landelijke) programma's en trajecten 9
Preventie 10
In dialoog met ouderen - Praat vandaag over morgen 11
Vitaliteit 12
Welzijn 13
Beeldvorming 14
Zorg- / wijkrestaurants 15
Talentontwikkeling 16
Wonen – Langer Thuis Akkoord (LTA) 17
Voldoende (zorg)woningen voor ouderen 18
Doorstroming 20
Sociale huismeesters 21
Uitbreiding Thuisplusflats 22
Zorg 23
Pilot Wmo-indicering door zorgprofessionals 24
Rotterdam dementievriendelijke stad – Actieplan dementie 25
Cultuurspecifieke en cultuursensitieve zorg en ondersteuning 26
Samen met ouderen en Partners 27
Monitoring en verantwoording 27
Beschikbare middelen 28

Feiten en cijfers: ouderen in Rotterdam

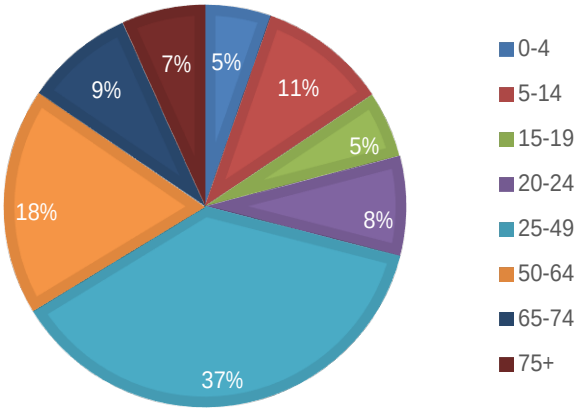

Er is sprake van een dubbele vergrijzing in Rotterdam. 16% van de Rotterdamse bevolking is 65 jaar en ouder.

BRP – OBI | 2022

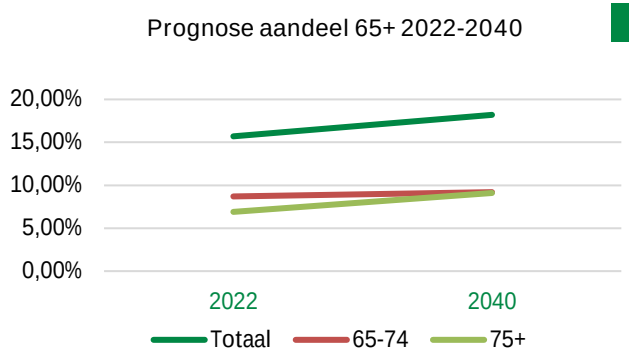

De verwachting is dat in 2040 18,2% van de Rotterdammers ouder is dan 65 jaar. De sterkste groei vindt plaats onder de 75plussers.

BRP – OBI | 2022, 2040

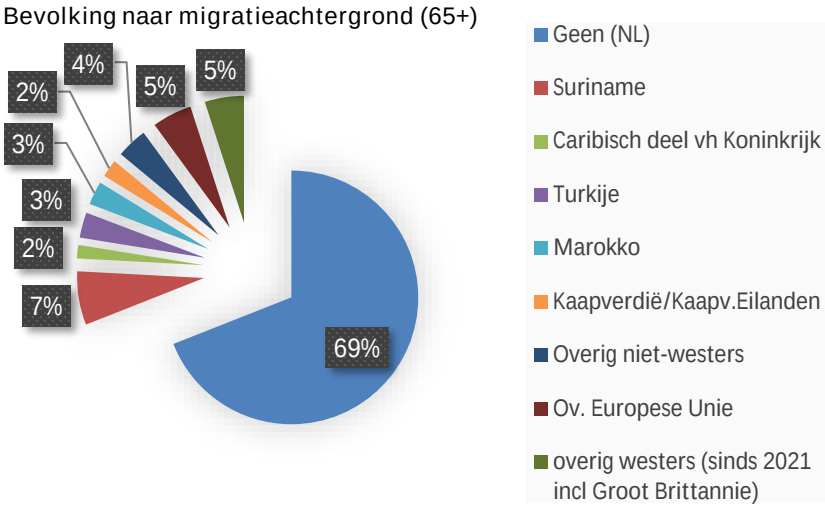

De komende jaren komen er vooral meer eenpersoonshuishoudens bij. Dit betekent iets voor de mogelijkheden voor mantelzorg.

BRP – OBI | 2022

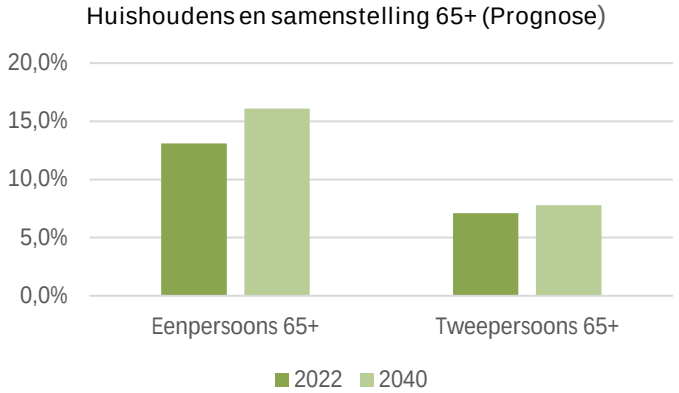

De diversiteit neemt toe. Die groei wordt zichtbaar in de categorie Rotterdammers van 55 tot 64 jaar. Het aandeel ouderen met een migratieachtergrond incl EU en overig westers is nu 31,2%. In de groep 55-64 jaar is op dit moment het aandeel Rotterdammers met een migratieachtergrond 46,8%. BRP – OBI | 2022

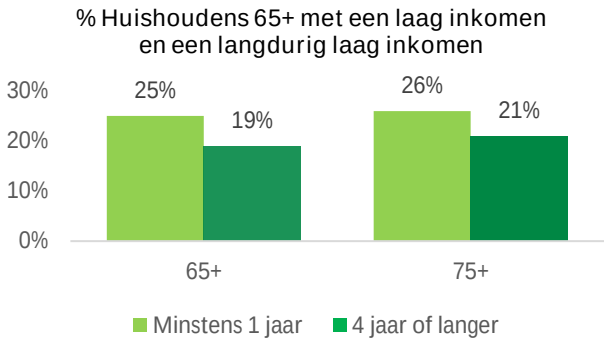

Een kwart van de 65-plussers leeft in een huishouden met een laag inkomen.

OBI | Monitor lage inkomens 2021

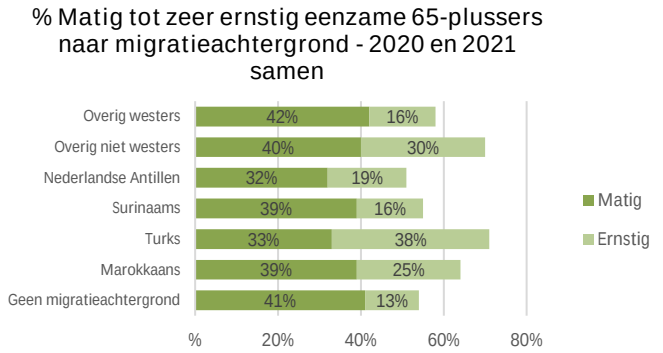

Rotterdamse ouderen met een Turkse, Marokkaanse en overig niet-Westerse migratieachtergrond ervaren meer eenzaamheid dan gemiddeld in Rotterdam.

Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen 2020

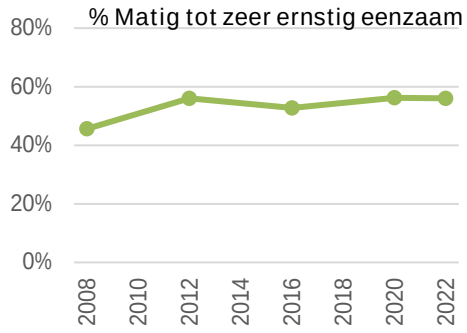

Gemiddeld 56% van de ouderen voelt zich matig tot ernstige eenzaam in 2022.

Corona Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen 2022

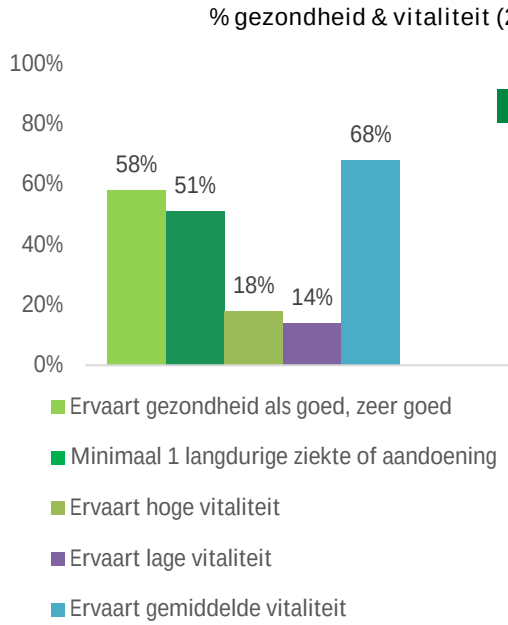

58% van de ouderen ervaart zijn/haar gezondheid als goed tot zeer goed.
51% van de ouderen heeft minimaal 1 langdurige ziekte.
14% van de ouderen ervaart een lage vitaliteit.

Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen

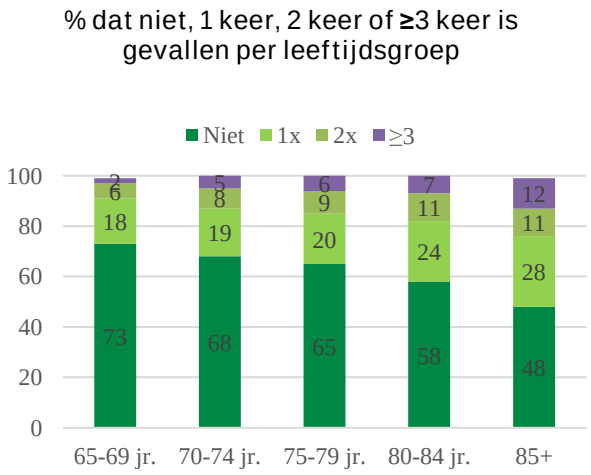

Hoe ouder, hoe meer valongevallen. Veel ouderen belanden na een val op de spoedeisende hulp van het ziekenhuis. Een valongeval heeft veel impact op de zelfredzaamheid, het zelfstandig kunnen wonen en de kwaliteit van leven.

Gezondheidsmonitor 2020

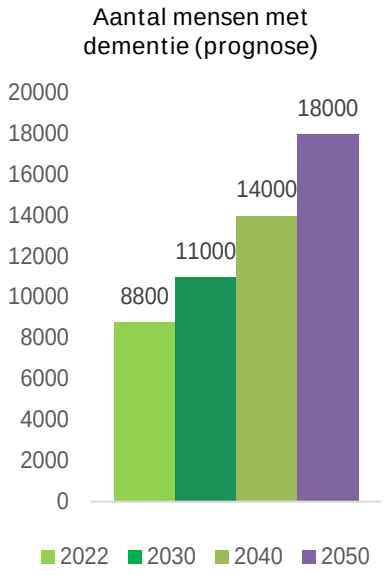

Het aantal mensen met dementie in Rotterdam e.o. verdubbelt de komende jaren. De verwachting is dat het aantal in 2050 met 104% is gestegen t.o.v. 2022.

TNO in opdracht van Alzheimer Nederland

Rotterdam e.o. omvat de gemeenten Albrandswaard, Barendrecht, Rotterdam (m.u.v. deelgemeente Rozenburg), Ridderkerk, Capelle aan de IJssel en Krimpen aan de IJssel.

Aanpak

Ambities

Rotterdam wil een stad zijn, waar je goed, samen met anderen, gezond en vitaal oud kunt worden. En waar, als het niet meer zelf gaat, passende zorg en ondersteuning is.

Het college heeft de volgende ambities geformuleerd:

- In de collegeperiode 2022-2026 realiseren we minimaal 14 Thuisplusflats voor ouderen en starten we met de bouw van nieuwe woon(zorg)complexen voor ouderen, zodat in totaal 24 voorzieningen beschikbaar komen (Collegetarget).
- Rotterdam wordt de meest dementievriendelijke stad van Nederland.
- We heropenen, ondersteunen en stimuleren de komst van nieuwe zorg- en wijkrestaurants voor ouderen, waar zij terecht kunnen voor een gezonde en betaalbare maaltijd.
- We zetten in op huismeesters met een sociale rol in de seniorenflats.

Hiermee draagt dit college de komende vier jaar bij aan het tegengaan van eenzaamheid onder ouderen, een veilige oude dag, het langer en passend thuis wonen en het versterken van het sociale netwerk van ouderen. Dit vraagt dat:

- ouderen zelf de regie nemen over de inrichting van hun leven en nadenken over wat voor hen belangrijk is. Bijvoorbeeld hoe ze vitaal kunnen blijven, of ze geschikt wonen, zingeving, hun sociale netwerk, over op wie ze een beroep kunnen doen als zij hulp nodig hebben. Ouderen bereiden zich voor op kwetsbaarheid.
- we aansluiten bij de behoeften, wensen en mogelijkheden van ouderen.
- ouderen een gezonde leefstijl hebben, zo lang mogelijk meedoen en een sterk sociaal netwerk onderhouden.
- preventie en welzijn dichtbij de ouderen georganiseerd worden.
- ouderen ondersteuning krijgen bij het langer thuis wonen.

Samen met Ouderen en partners

De opgaven en uitdagingen rond een samenleving met steeds meer ouderen zijn groot. Die kan de gemeente niet alleen oppakken. We doen dit samen met ouderen en met onze partners. De uitwerking van de onderwerpen in de actieagenda hebben we met hen opgepakt. Ze spelen ook een belangrijke rol bij de uitvoering, zoals in de uitwerking duidelijk wordt.

We zijn in gesprek gegaan met de ouderen om meer zicht te krijgen op hun behoeften. Dit deden we door bijeenkomsten te organiseren, maar vooral door aan te sluiten bij evenementen waar veel ouderen komen. Zo hebben we gesproken met ouderen die in de Thuisplusflats wonen, zijn we aangesloten bij weerbaarheidstrainingen en een bijeenkomst voor sleutelfiguren van migrantenouderen van NOOM en Spior. We bezochten een Alzheimercafé waar we ook met mantelzorgers spraken. Daarnaast organiseerden we werksessies en expertmeetings met partners waar de ouderen vertegenwoordigd werden door Stichting OSO, Genero en de Brede Raad 010. Het concept van de actieagenda is met de vertegenwoordigers van de ouderen, de werkgroep dementie, in een expertmeeting dementie en in de Bestuurlijke Coalitie Ouderen besproken.

De actieagenda komt voort uit een visie, die is gebaseerd op waardering en respect voor ouderen. Deze visie gaat uit van de eigen kracht van ouderen.

Waardering

De ouderen zijn de mensen die onze stad hebben opgebouwd en gemaakt tot wat die nu is. Wij hebben veel waardering en respect voor hen. Ouderen leveren vaak nog steeds een belangrijke bijdrage aan de maatschappij. Zij doen veel vrijwilligerswerk, mantelzorg en passen op de kleinkinderen. Zij kunnen putten uit wijsheid en ervaring die zij gedurende hun hele leven hebben opgebouwd. Zij doen ertoe. Voor hen willen wij ons dan ook graag inzetten, zodat zij een goede oude dag hebben.

Diversiteit

'De oudere' bestaat niet. Er bestaat een grote diversiteit onder ouderen. Zo zijn de meeste ouderen vitaal, maar is een groeiend deel kwetsbaar. Ouderen hebben verschillende behoeften als het gaat om preventie, welzijn, wonen en zorg. Daar houden we rekening mee.
Ook de culturele diversiteit onder ouderen is groot. Een toenemend aantal ouderen heeft een migratieachtergrond. Dat vraagt wat van ons aanbod en de manier waarop wij hen bereiken.

Ook is er veel diversiteit waar het gaat om besteedbaar inkomen. Er zijn kapitaalkrachtige ouderen, maar ook ouderen met alleen een (soms onvolledige) AOW. Daar houden we rekening mee door het aanbod in de stad zo betaalbaar mogelijk te houden. In het armoedebeleid is opgenomen dat het bereik van het AOW-tegoed naar minimaal 80% gaat. De promoteams worden onder andere ingezet om ouderen te helpen het AOW-tegoed aan te vragen.

Eenzaamheid

Na corona is de eenzaamheid onder ouderen nog steeds hoog. In de laatste meting in 2022 gaf 56% van de ouderen aan zich matig tot ernstig eenzaam te voelen, dit ten opzichte van 59% van de inwoners van 18 jaar en ouder. Eenzaamheid blijkt vooral samen te hangen met sociale en economische achtergrondkenmerken. Naarmate men meer moeite heeft met rondkomen, stijgt het percentage dat zich eenzaam voelt. Ook blijkt de eenzaamheid hoger te zijn onder ouderen met een Turkse, Marokkaanse en overige niet-Westerse migratieachtergrond. De komende vier jaar besteden we daarom extra aandacht aan eenzaamheid bij ouderen met een migratieachtergrond en wordt vanuit het armoedebeleid aandacht besteed aan het vergroten van het bereik van de bestaande financiële regelingen. Zo is de doelstelling opgenomen om het bereik van het AOW-tegoed tot minimaal 80 procent te verhogen deze collegeperiode.

Langer Thuis

Ouderen zullen steeds langer thuis blijven wonen. De nieuwe (landelijke) norm wordt: zelf als het kan, thuis als het kan en digitaal als het kan[1]. We zullen de zorg anders moeten inrichten, omdat we het anders niet meer kunnen betalen. Maar ook niet meer kunnen organiseren met professionele hulp. Dit vraagt iets van de ouderen, maar ook van ons als stad. We vragen aan de ouderen zelf de regie te pakken en gaan daarover met hen in gesprek. Ook vraagt het wat van de mensen om de ouderen heen. Bijvoorbeeld hun mantelzorgers en de buren: zij zullen vaker moeten helpen. Het vraagt iets van onze gemeentelijke inzet op preventie en welzijn, waarmee we de inzet van zorg- en ondersteuning zoveel mogelijk willen uitstellen of voorkomen. We zien kansen om hier de komende jaren winst te behalen.

Wonen met een plus

Door wonen, welzijn en zorg met elkaar te verbinden wordt langer thuis wonen voor meer mensen mogelijk. Met de ontwikkeling van de Thuisplusflats de afgelopen jaren hebben we geleerd dat inzet op welzijn, wonen en zorg en ondersteuning in nabijheid van bewoners bijdraagt aan hun welzijn en zelfstandigheid. Ook kan hierdoor de versnippering in de zorg worden tegengegaan en het schaarse zorgpersoneel efficiënter worden ingezet. De inzet op preventie en welzijn kan leiden tot lagere kosten in de zorg en meer kwaliteit van leven. Van deze ervaringen kunnen we leren. In deze collegeperiode ontwikkelen we de Thuisplusflats door en breiden we het aantal Thuisplusflats in de stad uit. In navolging op de Thuisplusflats zien we dat zorgorganisaties zelf aan de slag zijn gegaan in een aantal andere seniorencomplexen, waarbij ze met een vast team van professionals werken. Hierbij wordt ook de samenwerking gezocht met welzijn en de woningcorporaties.
Naast deze ontwikkeling willen we de ervaringen van de Thuisplusflats breder benutten. We koppelen de inzet vanuit de welzijnsopdracht en de actieagenda op welzijn en preventie aan de seniorencomplexen.

[1] Programma Wonen, Ondersteuning en Zorg voor Ouderen – de nieuwe norm p. 6

De inzet op vitale woongemeenschappen en samen eten, geborgd in de welzijnsopdracht breidt zich de komende jaren verder uit. Aan de inzet in de seniorencomplexen koppelen we verder de inzet op:

- valpreventie en laagdrempelig beweegaanbod.
- de talentenscans, ouderen worden gestimuleerd hun talenten in te zetten voor elkaar, de flat en de stad.
- de sociale huismeesters bijvoorbeeld in complexen, waar veel oude ouderen wonen.

Door de inzet op preventie en welzijn als een plus op wonen neer te zetten bevorderen we het langer thuis kunnen wonen voor ouderen.

Het ‘Langer Thuis Akkoord’ vormt de basis waarmee we samen met de partners in de stad gaan werken aan de collegetarget woonzorgconcepten en de bouwopgaves voor ouderen, inclusief het scheiden van wonen en zorg.

Dementie

Rotterdam wil een inclusieve stad zijn en blijven voor mensen met dementie. Binnen de actieagenda is de inzet voor mensen met dementie en hun mantelzorgers gebundeld in het actieplan Dementie.

Beeld: David Rozing

Actieagenda in verbinding met andere (landelijke) programma's en trajecten

Programma Wonen, Ondersteuning en Zorg voor Ouderen (WOZO)

Start een beweging om de ondersteuning en zorg voor ouderen toekomstgericht te organiseren. Om te bevorderen dat ouderen in de toekomst langer zelfstandig thuis kunnen blijven wonen wordt de norm: zelf als het kan, thuis als het kan, digitaal als het kan. Deze omarmen we ook in Rotterdam. Belangrijke onderwerpen in dit programma zijn het in dialoog gaan met ouderen, sterke basiszorg voor ouderen, passende Wlz-zorg /het verder scheiden van wonen en zorg voor ouderen.

Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA)

Richt zich op een lokale en regionale aanpak op het gebied van preventie, gezondheid en sociale basis. Waar het gaat om de invulling van het vitaal ouder worden en het versterken van de sociale basis zien wij kansen om bij te dragen aan de ambities voor ouderen en versterken GALA en de actieagenda elkaar. Vanuit GALA wordt de inzet op preventie en een deel van de inzet op sociale huismeesters bekostigd.

Bestuurlijke coalitie Ouderen en Samen voor Kwetsbare Ouderen 010

Samenwerking binnen Rotterdam van Conforte, de koepel van Verpleeg- en verzorgingshuizen en de Thuiszorgorganisaties, de Stichting Samenwerkende Rijnmond Ziekenhuizen (SRZ), Rijnmond dokters (het samenwerkingsverband van huisartsen), WIN010 (de Rotterdamse welzijnspartijen), Zilveren Kruis en de gemeente Rotterdam om gezamenlijk de keten voor kwetsbare ouderen in Rotterdam te verbeteren. Zeker waar het de onderdelen rond zorg aangaat werken we nauw samen.

Integraal Zorgakkoord (IZA)

heeft als doel om de zorg in de toekomst goed, toegankelijk en betaalbaar te houden. De samenhang met de actieagenda zit vooral in de afspraken rond gezond leven en preventie en de inzet om de beschikbare capaciteit die we hebben optimaal in te zetten. Dit doen we bijvoorbeeld in de Thuisplusflats en de pilot Indicering.

Actieagenda Goud voor oud

Preventie

Ambitie
We activeren oudere Rotterdammers om een gezonde leefstijl te omarmen en zich voor te bereiden op het ouder worden.

In dialoog met ouderen – Praat vandaag over morgen

Wat willen we bereiken?

Ouderen nemen zelf de regie over de inrichting van hun leven. Ze denken na over wat voor hen belangrijk is. Over hoe ze vitaal kunnen blijven en of ze geschikt wonen. Over zingeving, hun sociale netwerk, en op wie ze een beroep kunnen doen als zij hulp nodig hebben. Zij bereiden zich voor op toekomstige kwetsbaarheid.

Door de dialoog aan te gaan met ouderen willen we hen aan het denken zetten en hen bewegen zelf de regie te pakken en zich voor te bereiden op het ouder worden.

Waarom?

De dubbele vergrijzing en de personeelstekorten zorgen ervoor dat het nog belangrijker wordt in gesprek te gaan over het ouder worden. Daarom vragen we mensen zich voor te bereiden op het ouder worden en te accepteren dat ouder worden onderdeel is van het leven. We sluiten hiermee aan op het programma Wonen, Ondersteuning en Zorg van VWS en het initiatief van ActiZ; Praat vandaag over morgen.

Wat gaan we doen?

We gaan jaarlijks in alle gebieden met ouderen in gesprek.
Een belangrijke doelgroep zijn ouderen die met pensioen gaan. Pensionering is een sleutelmoment. Een moment in het leven waarop je gaat nadenken over de toekomst en hoe je die wilt vormgeven. Voor de dialogen willen we deze doelgroep specifiek uitnodigen.
Daarnaast vormen ouderen met een migratieachtergrond een specifieke doelgroep waar we ons op richten. Ouderen met een niet-westerse achtergrond zijn vaak kwetsbaar op meerdere gebieden, waaronder inkomen, gezondheid en huisvesting (bron: CBS, Jaarrapport Integratie, 2020).

Wie doet wat?

In de stad zijn al een aantal mooie initiatieven die bijdragen aan deze doelstelling. Zo organiseert de ANBO de Zilvergoudmiddagen, waarin thema's besproken worden die voor ouderen van belang zijn. De samenwerkende Rotterdamse ouderenzorgorganisaties (Conforte) hebben een publiekscampagne 'Samen zorgen voor morgen', waarin benadrukt wordt dat de uitdagingen in de langdurige zorg een probleem zijn van de hele samenleving. Genero heeft een wensboekje ontwikkeld, om senioren te prikkelen na te denken over hun wensen op thema's als zingeving, relaties met naasten en behandeling en sterven. Welzijnsorganisatie SOL organiseert 75+ dialoogtafels om met ouderen in gesprek te gaan over wat er bij hen speelt, waar zij behoefte aan hebben en hoe wij hen waar nodig hierin kunnen ondersteunen.

Acties actieagenda:

- Win010 organiseert in 2024 en 2025 in alle gebieden dialogen met ouderen. Ouderen die met pensioen gaan of zijn krijgen een brief ter voorbereiding van deze nieuwe levensfase en om hun uit te nodigen voor de dialogen. Ook in de gebiedsgidsen wordt aandacht aan het bereiken van deze mijlpaal besteed.
- Feestelijk evenement in december met als thema Praat vandaag over morgen. Eric Scherder is te gast als spreker en er zijn volop workshops voor ouderen. Startmoment voor de dialooggesprekken in 2024.
- In de gebieden waar veel migrantenouderen wonen zetten we in 2023, 2024 en 2025 samen met Indigo in op de interventie GO-WIN: Gezond Oud Worden in Nederland. Een cursus waarin mensen met een migratieachtergrond vaardigheden opdoen waardoor zij meer grip op hun leven krijgen en beter zijn voorbereid op het ouder worden. Er is veel belangstelling voor de cursus, dit najaar starten 7 cursussen. We verwachten dat Go-Win een erkende bewezen effectieve interventie wordt.

Vitaliteit

Extra inzet op valpreventie en laagdrempelig bewegen dichtbij huis

Wat willen we bereiken?

De afgelopen jaren hebben we flink ingezet op de gezondheid van ouderen, maar we zijn er nog niet. Belangrijk is dat meer ouderen een gezonde leefstijl hebben. Tegelijkertijd weten we dat het verbeteren van de leefstijl, een gedragsverandering vraagt en een lange adem vergt. Daarom willen we met de actieagenda bijdragen aan:

- Meer bewustwording bij ouderen en professionals over het belang van een gezond leven.
- Vergroten van de kennis en het handelingsperspectief van ouderen en professionals over gezond leven.
- Meer ouderen maken gebruik van laagdrempelig en toegankelijk beweeg- en valpreventie aanbod.

Waarom?

Een gezonde levensstijl heeft een positieve invloed op het levensgeluk. Daarnaast zijn ouderen die fysiek en mentaal gezond zijn, langer in staat zelfstandig te blijven wonen. Zo kan een beroep op zorg worden uitgesteld. Uit onderzoek blijkt ook dat ouderen die minder vitaal zijn, zich vaker eenzaam voelen. Minder dan de helft van de Rotterdamse ouderen voldoet aan de richtlijnen voor bewegen. En 34% van de Rotterdamse ouderen is wel eens gevallen met letsel tot gevolg. Vaak heeft een val grote gevolgen voor de oudere zelf, maar ook voor de maatschappij.
We zien kansen om de bewustwording en kennis over het belang van een gezond leven zowel bij ouderen als bij professionals te vergroten. We bouwen voort op wat er al is, zoals Golden Sports, Fitfestivals en er is inzet op ouderen in de Sportnota 21+. Het doel is dat in 2026 minimaal de helft van de Rotterdamse ouderen aan de beweegrichtlijnen van de Gezondheidsraad voldoet.
In het nieuwe beleidskader Huiselijk Geweld en Kindermishandeling is er aandacht voor ouderenmishandeling en ligt de focus o.a. op het voorkomen van financieel misbruik zoals pinpas fraude. In het kader van preventie vinden jaarlijks in alle gebieden weerbaarheidstrainingen plaats waarin aandacht wordt besteed aan financieel misbruik zoals babbeltrucs.

Wat gaan we doen?

- We experimenteren met vitaliteitspreekuren voor ouderen in de wijken Prins Alexander, Hoogvliet, IJsselmonde en Delfshaven. Gezondheidstesten en adviezen rondom gezondheid, voeding, bewegen, sport en valpreventie worden gecombineerd. Daarmee kunnen we de ouderen effectiever informeren en hun kennis verder verbreden. Bij succes breiden we de spreekuren gefaseerd uit over de hele stad.
- In alle gebieden wordt het valpreventie-aanbod uitgebreid. Ook in de Thuisplusflats wordt ingezet op valpreventie en laagdrempelig bewegen. Ook koppelen we valpreventie aan de vitale woongemeenschappen en de beweeggroepen van ‘Sociaal Vitaal in Kleur’.
- We intensiveren laagdrempelig beweegaanbod. Dit doen we o.a. in de thuisplusflats, in vitale woongemeenschappen, in ouderencomplexen met een sociale huismeester en na valpreventietrainingen.
- We breiden Sociaal Vitaal in Kleur uit met 30 groepen. We verwachten dat de interventie in 2024 bewezen effectief is.

We bekostigen de inzet op dit thema met de specifieke uitkering gekoppeld aan het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA).

Wie doet wat?

De gemeente is vanuit het ‘Integraal Zorg Akkoord’ en ‘Het Gezond en Actief Leven Akkoord’ (GALA) samen met zorgverzekeraar Zilveren Kruis verantwoordelijk voor de ketenaanpak met betrekking tot valpreventie. De gemeente ondersteunt partners met kennis en middelen in de stad zodat zoveel mogelijk ouderen worden bereikt met valpreventie-, beweeg-, sport- en ondervoedingsaanbod en het aanbod aansluit bij de behoefte van ouderen. De gemeente houdt regie op de voortgang en monitort de resultaten. Partners zijn verantwoordelijk voor de uitvoering en informeren de gemeenten over eventuele knelpunten of kansen voor verbetering.

Welzijn

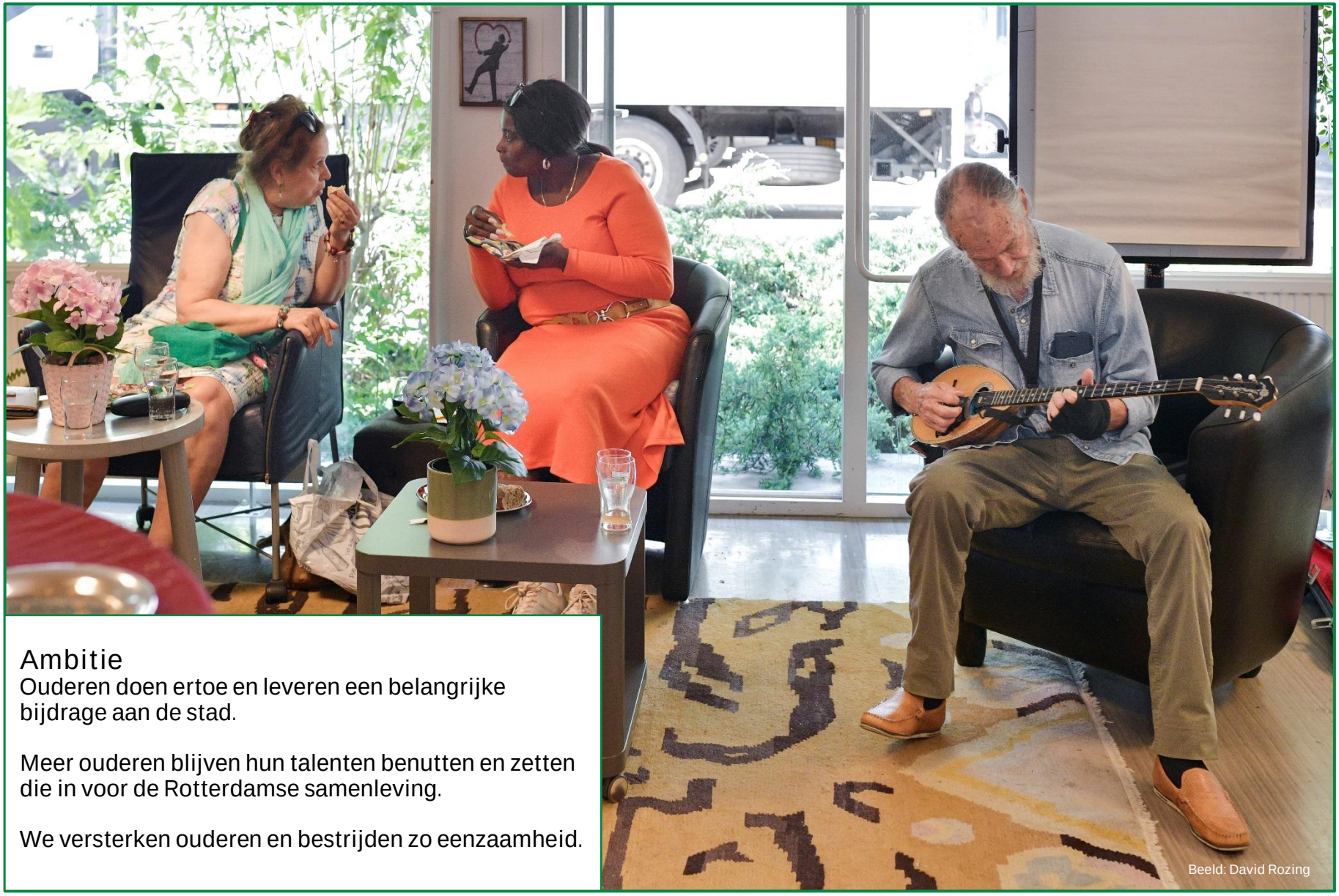
Beeld: David Rozing

Ambitie

Ouderen doen ertoe en leveren een belangrijke bijdrage aan de stad.

Meer ouderen blijven hun talenten benutten en zetten die in voor de Rotterdamse samenleving.

We versterken ouderen en bestrijden zo eenzaamheid.

Beeldvorming

Wat willen we bereiken?

Ouderen zijn waardevol en hebben vele talenten. Ze leveren een belangrijke bijdrage aan de maatschappij. Ze doen vrijwilligerswerk, passen op de kleinkinderen en beschikken over veel levenservaring en wijsheid. Ze doen ertoe. Dat beeld willen wij uitdragen. Daarbij laten we een realistisch beeld zien, want ouderen kennen ook kwetsbaarheden. We laten zien dat ouderen een hele diverse groep zijn. Ouderen zijn de jeugd van vroeger.

Waarom?

Beeldvorming is een belangrijk onderwerp voor ouderen en één van de prioriteiten van de Stichting OSO Rotterdam[2] en Genero[3]. In het maatschappelijk debat is veel aandacht voor ouderen. Deze aandacht is veelal negatief; zorgkosten, pensioenkosten en de maatschappelijke druk, die een vergrijzende samenleving met zich mee zou brengen, zijn veelbesproken onderwerpen. De manier waarop ouderen en ouder worden neergezet wordt heeft invloed op de beelden die wij over ouderen hebben. Die beelden beïnvloeden hoe we met elkaar omgaan[4]. Het beeld ontstaat dat alle ouderen kwetsbaar en hulpbehoevend zijn en vooral een kostenpost.

Wat gaan we doen?

We zetten in op een jaarlijkse campagne, die we samen met ouderen en de partners vormgeven. In deze campagne krijgen de verhalen van ouderen een belangrijke plek en laten we de diversiteit van de ouderen zien. Elk jaar kiezen we een thema voor de campagne op basis van de onderwerpen die bijdragen aan bewustwording en onderdeel zijn van de actieagenda.

Bijvoorbeeld gezondheid, ouderen die hun talenten inzetten voor de stad, wonen, inzet en zorg voor elkaar en dementievriendelijk.

Aan de campagne koppelen we activiteiten voor ouderen rondom het thema.

Voorlopige planning

2023/4 Samen zorgen voor morgen – in aansluiting bij de dialogen 'Praat vandaag over morgen' – we sluiten aan bij de campagne van Conforte.

2024 Ouderen zetten hun talenten in voor de stad. Met een event voor mensen die net met pensioen zijn om hen te inspireren.

2025 Dementievriendelijk

2026 Wonen? Gezondheid?

Wie doet wat?

- Genero heeft een onlinecampagne; '52 tinten zilvergrijs', waarin verschillende ouderen een verhaal vertellen dat het verdient om gehoord te worden. Ook zetten zij in op ouderenparticipatie in het onderwijs om de positieve beeldvorming te bevorderen.
- Conforte heeft vorig jaar de campagne 'Samen zorgen voor morgen' gelanceerd om de samenleving bewust te maken van de uitdagingen rond de zorg en de gezamenlijke verantwoordelijkheid hierin. Dit jaar wordt het een gezamenlijke verbrede campagne.
- Met 'Mijn Verhaal vertellen' ouderen samen met Stadstrainers, een sociale onderneming, aan de hand van beeldmateriaal hun persoonlijke verhaal over hun dagelijks leven.

Gemeente en partners geven gezamenlijk de campagne en de activiteiten voor ouderen rond het thema vorm. Afhankelijk van het thema worden de partners betrokken.

[2] het overlegplatform van de Rotterdamse afdelingen van ouderenorganisaties

[3] het netwerk voor ouderenparticipatie in de regio Zuidwest-Nederland

[4] bron; Rapport beeldvorming ouderen 20190401 unlinked (leydenacademy.nl)

Zorg- en wijkrestaurants

Wat willen we bereiken?

We stimuleren en ondersteunen de komst van nieuwe zorg- en wijkrestaurants. Ook stimuleren we bestaande restaurants om hun bedrijfsvoering te verduurzamen. Op deze manier creëren we meer plekken waar ouderen terecht kunnen voor een gezonde en betaalbare maaltijd. Daarbij richten we ons met name op de gebieden waar veel ouderen wonen.

Waarom?

De afgelopen jaren hebben meerdere zorgrestaurants hun deuren moeten sluiten, dit ondanks de waarde voor de ouderen in de stad. Door het scheiden van wonen en zorg, veranderingen in de bekostiging en in sommige gevallen een teruglopend aantal gebruikers was het niet altijd meer mogelijk om de kosten te dekken. Dit college vindt zorg- en wijkrestaurants belangrijk omdat ouderen elkaar daar kunnen ontmoeten en samen een betaalbare, gezonde maaltijd kunnen nuttigen. Samen eten is immers gezellig en voorkomt eenzaamheid.

Wat gaan we doen?

Ecorys heeft in opdracht van de gemeente een onderzoek naar zorg- en wijkrestaurants in Rotterdam gedaan. Dit onderzoek helpt om te bepalen hoe met de beschikbare financiële middelen zorg- en wijkrestaurants gestimuleerd, gefaciliteerd en ondersteund kunnen worden.
Op basis van de uitkomsten zetten we in op:

- Het ondersteunen en stimuleren van nieuwe zorg- en wijkrestaurants.
- Het ondersteunen en stimuleren van bestaande zorg- en wijkrestaurants om hun bedrijfsvoering te verduurzamen.
- Het vergroten van de bekendheid van zorg- en wijkrestaurants onder ouderen
- Het stimuleren van samen eten. Ambitie is om de komende jaren tientallen zorg- en wijkrestaurants te ondersteunen.

Wie doet wat?

- In het Huis van de Wijk in het Lage Land is een keuken geplaatst, zodat het nu mogelijk is om voor groepen te koken. Het doel is dat er minimaal twee keer per week kookactiviteiten plaatsvinden voor de buurt, met een focus op ouderen. Op 7 juli 2023 vond de officiële opening van het wijkrestaurant plaats. Binnen de pilot is de aanbieder ondersteund bij het aanschaffen van de inventaris en het vergroten van de bekendheid.
- Een pilot rondom het ondersteunen van het nieuwe restaurant in Huis van de wijk het Klooster in het Oude Noorden om de bekendheid onder ouderen te vergroten. De officiële opening van dit restaurant vond op 5 oktober 2023 plaats.
- Voor de zomer 2023 is een subsidieregeling opengesteld, waarmee de komende jaren ruim 2 miljoen euro beschikbaar komt. Inmiddels zijn er 9 subsidieaanvragen toegekend. Er kan subsidie aangevraagd worden voor het opstarten van een nieuw zorg- of wijkrestaurant, voor verduurzaming van de bedrijfsvoering om de continuïteit van een bestaand restaurant te waarborgen of voor het vergroten van de bekendheid van het restaurant onder de doelgroep ouderen .
- We zetten tegoedbonnen in om meer ouderen kennis te laten maken met de zorg- en wijkrestaurants.
  Zorg- en wijkrestaurants dienen na maximaal 2 jaar zonder steun van de gemeente duurzaam geëxploiteerd te kunnen worden.
- Met informele zorg gaan we in overleg over de waardering van de vrijwilligers in de restaurants.
- We organiseren een netwerkbijeenkomst waarin de ‘restaurants’ elkaar kunnen ontmoeten om meer samen te werken en mooie voorbeelden te delen. We creëren zo de mogelijkheid tot kennisdeling tussen de restaurants.

Talentontwikkeling

Wat willen we bereiken?

De afgelopen jaren hebben we vanuit het 'Netwerk Tijdloos Talent' ingezet op talentontwikkeling, o.a. door het gesprek met ouderen aan te gaan aan de hand van talentenscans. Met de talentenscan worden ouderen uitgenodigd om na te denken over wat ze leuk vinden om te doen, wat ze goed kunnen of juist willen ontwikkelen. Ook worden mensen uitgedaagd om een bijdrage te leveren aan de samenleving. Afhankelijk van hoe zo'n gesprek gaat, kan iemand daarna de stap zetten naar vrijwilligerswerk of een nieuwe activiteit. Ook is op basis van twee moties de succesvolle interventie 'Schilder je Mee' ontwikkeld. Uit onderzoek blijkt dat het actief of passief beleven van kunst de gezondheid en het algemene welbevinden bevordert. Daarom zien we de ontwikkeling van talenten op het gebied van kunstbeoefening als een mooie kans, die we met deze actieagenda verder willen brengen. Ook kunnen ouderen door deelname aan dit soort activiteiten nieuwe contacten opdoen, dit helpt bij het bestrijden van eenzaamheid. We zetten in op:

- Ouderen denken na over hun talenten en hoe ze die kunnen inzetten voor de stad.
- Ouderen maken kennis met hun creatieve talenten en kunnen via laagdrempelige activiteiten hun netwerk versterken.

Waarom?

56% van de Rotterdamse ouderen is eenzaam. Vanuit de welzijnsopdracht zetten we op verschillende manieren in op het voorkomen en verminderen van eenzaamheid.
Ouderen zelf worden niet graag aangesproken op hun eenzaamheid of kwetsbaarheid. Zij willen meetellen, ertoe doen.
Talentontwikkeling en het benutten van talenten sluit hierbij aan en is een goede ingang voor een gesprek. Het sluit ook aan bij de behoefte aan persoonlijke ontwikkeling, het leveren van een bijdrage aan de samenleving en gaat eenzaamheid tegen. Denk aan zingen in een koor, het deelnemen aan sport, vrijwilligerswerk doen of samen creatief bezig zijn.

Wat gaan we doen?

- We gaan de talentenscans breed inzetten in de stad.
- We zetten in op creatieve activiteiten waar ouderen op een laagdrempelige manier kennis kunnen maken met hun talenten en tegelijkertijd andere ouderen kunnen ontmoeten. Het doel is toeleiding naar regulier aanbod of het in stand houden van enthousiaste groepjes met inzet van getrainde vrijwilligers.

Wie doet wat?

- In alle gebieden zet het 'Netwerk Tijdloos Talent' de talentenscan in op de fitfestivals (14) en in de vitale woongemeenschappen of andere locaties (20). Zij trainen professionals om de talentenscans breed in de stad te kunnen inzetten. Inmiddels zijn 46 professionals getraind.
- Samen met stadstrainers experimenteren we met 4 pensioenworkshops waarin mensen die (bijna) met pensioen gaan nadenken over hun talenten, zingeving en nieuwe rol.
- De SKVR organiseert naar voorbeeld van 'Schilder je Mee' tekenschilder- en schrijfcursussen in alle gebieden. Gekozen is voor cursussen van 4 bijeenkomsten om ouderen de kans te geven elkaar beter te leren kennen en zo hun netwerk uit te breiden.
- Rotterdam in Koor zingt met groepen ouderen gedurende het hele jaar op 12 locaties verspreid over de stad.
- In 2023 en 2024 organiseren het Danspaleis en Gouwe Ouwe dansmiddagen voor ouderen. Ook organiseert het Danspaleis 8 live Radio Shows waarin de verhalen van de oudere Rotterdammers aan de hand van muziekherinneringen naar boven gehaald worden in Radio Danspaleis.
- De SKVR gaat experimenteren in verschillende gebieden met carrousels atelier- en podiumkunsten, zodat ouderen kennis kunnen maken met verschillende kunstdisciplines en hun talenten rond kunst kunnen ontwikkelen.

De gemeente is opdrachtgever van bovenstaande acties.

Wonen- LTA

Ambitie

Iedere Rotterdammer kan zo veel mogelijk in zijn eigen wijk oud worden:

- Er zijn voldoende geschikte woningen
- Ouderen kunnen langer thuis wonen in de wijk
- We ontwikkelen nieuwe woon(zorg)concepten voor ouderen

Voldoende (zorg)woningen voor ouderen

Wat willen we bereiken?

Voldoende geschikte en voor ouderen bestemde woningen, woon(zorg)complexen en zorgwoningen zodat zij zoveel mogelijk in hun wijk en/of buurt oud kunnen worden.
Het college heeft als doelstelling om gedurende deze collegeperiode het aantal woon(zorg)complexen in de stad uit te breiden met minimaal 10 complexen, verspreid over de stad (Collegetarget woonzorgconcepten).

Waarom?

Een geschikte woning is een belangrijke voorwaarde om zo lang mogelijk prettig en veilig zelfstandig te kunnen blijven wonen. Er is behoefte aan voldoende divers en aantrekkelijk aanbod van woningen en woonvormen, afgestemd op verschillende behoeften van ouderen. Het is niet slechts de woning zelf, maar ook de woonomgeving en de beschikbaarheid van zorg en welzijn die van belang zijn om ouderen te ondersteunen bij langer zelfstandig thuis wonen. In gebiedsontwikkelingen wordt aan de hand van de referentiewaardes voor maatschappelijke voorzieningen, denk aan bijvoorbeeld eerstelijnszorg, de kansen benut om ouderenhuisvesting en voorzieningen dichtbij elkaar te realiseren.

In het landelijke programma 'Wonen, Ondersteuning en Zorg voor Ouderen' (WOZO) is aangekondigd dat er de komende jaren slechts een zeer beperkte uitbreiding plaatsvindt van het aantal verpleeghuisplekken. De uitbreidingsopgave als gevolg van het toenemend aantal ouderen die aangewezen zijn op zwaardere (Wlz) zorg moet worden opgevangen in langer thuis. Ouderen wonen langer thuis in geclusterde woonvormen/woonzorgcomplexen waarbij ouderen zelfstandig wonen en zo nodig in de eigen woning zware zorg krijgen. Er is behoefte aan woon/zorgconcepten waar (zware) zorg thuis mogelijk is. In Rotterdam is eerder berekend dat er naar 2030 al een tekort is van minimaal 1.200 verpleeghuisbedden. De komende periode worden de prognoses, met in acht neming van het landelijk beleid, geactualiseerd.

Wat gaan we doen?

Wij zorgen dat de bouwproductie op peil blijft voor ouderen. Een meerderheid van de sociale productie (nieuwbouw) is geschikt voor of gericht op ouderen. Verder is een aanzienlijk deel van de middensegment productie (nieuwbouw) geschikt voor of bestemd voor ouderen.

- Bij alle appartementen waarvan de bouw start tussen 2024 en 2028 wordt onderzocht welke geschikt en bestemd zijn voor senioren. Er wordt gestreefd naar een gemengd woningbouwprogramma met deels seniorenwoningen. Ook wordt gekeken naar de kwalitatieve eisen om aan de woonbehoefte van senioren te voldoen.
- We gaan actief sturen op het toevoegen van woningen en woon(zorg)complexen. Daarnaast besteden we extra aandacht aan woningen en complexen waar zwaardere zorg mogelijk is.
- In de vorige collegeperiode zijn 5 locaties aangewezen (de zogenaamde tenderlocaties) in het midden en hogere segment, waar we actief sturen op het realiseren van woon(zorg)concepten voor ouderen. Het gaat om de locaties: Merwe-vierhavens, Schiehaven-Noord, Schuttersveld, Rijnhaven en Centrumplan IJsselmonde. Inmiddels is voor de locatie Schuttersveld de tender gestart en binnenkort volgt Rijnhaven.
- Vanuit het lokaal hitteplan is de ambitie dat seniorenwoningen hittebestendig zijn. Hier sturen we op vanuit de prestatieafspraken met de corporaties en vanuit de inkoop Thuisplusflats.

Daarnaast ondersteunen we de domein overstijgende samenwerking in de 5 seniorvriendelijke wijken en sluiten we aan bij initiatieven in andere wijken. In de seniorvriendelijke wijken pakt de gemeente de regie samen met de partners van wonen, welzijn en zorg in de kernteams.

Wie doet wat?

Het Rijk stuurt met het programma Wonen en Zorg voor Ouderen van het ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening op het toevoegen van geschikte woningen voor ouderen. Gericht wordt gestuurd op nultreden woningen, geclusterde woonvormen en zorgwoningen (voor zware zorg geschikte woningen). Er is een nationaal programma Woningbouw en er komt een wet om de regie op de volkshuisvesting te versterken. De realisatie van de bouwopgave is vertaald in regionale woondeals. In de regionale woondeals concretiseren provincies en gemeenten de komende periode de woningbouwopgave rond ouderen en maken zij afspraken over de uitvoering van de opgaven. Vanuit Rotterdam willen we de lokale behoefte centraal stellen en daarmee bijdragen aan de landelijke doelstellingen.

We benutten het netwerk van het Langer Thuis Akkoord en de reeds bestaande stuurgroep Zorgvastgoed om deze opgave op te pakken. De komende tijd krijgt de uitwerking verder vorm. Daarnaast zal deze opgave ook opgenomen worden in de prestatieafspraken met de woningcorporaties en zal in 2024 een integrale woonzorgvisie worden opgesteld.
Samen met de partners kijken we naar de mogelijkheden om de bestaande voorraad beter te benutten. Denk aan het optoppen, ondertoppen, woningendeling en het toevoegen van extra services in bestaande complexen.

Beeld: Peter Schmidt

Doorstroming

Wat willen we bereiken?

We zetten in op doorstroming zodat ouderen in een passende woning langer zelfstandig kunnen wonen. De woningmarkt zit vast. Doorstroming kan helpen om de woningmarkt in beweging te krijgen. Uit onderzoek blijkt dat een oudere die verhuist, een verhuisbeweging op gang brengt en wel leidt tot 5 verhuizingen. Voorwaarde voor doorstroming is uiteraard de beschikbaarheid van aantrekkelijk woningaanbod. Daarnaast zijn er nog andere manieren en middelen om ouderen te verleiden tijdig te verhuizen naar een passende woning.

Waarom?

Ouderen geven aan wel te willen verhuizen naar een andere geschikte woning, maar dat deze niet te vinden is in hun eigen vertrouwde wijk. Men blijft daarom wonen in de huidige woning, wat kan leiden tot problemen op het gebied van veiligheid, eenzaamheid en hogere zorgkosten. Men gaat pas verhuizen als het echt niet langer gaat: “een noodverhuizing” waarbij er snel gehandeld moet worden en er niets meer te kiezen valt. Belangrijk is dat mensen tijdig nadenken over in wat voor woning ze oud willen en kunnen worden en rustig op zoek gaan naar een woning en woonomgeving die bij hun past.

Wat gaan we doen?

De gemeente heeft het plan van aanpak voor het bevorderen van doorstroming in afstemming met de partners van het Langer Thuis Akkoord geschreven. Het plan ‘Lang, Langer, Langst Thuis wonen’ heeft als doelstelling ouderen te verleiden om te verhuizen om geschikter te kunnen wonen. We zetten in op de volgende maatregelen:

1. Realiseren van geschikt en aantrekkelijk aanbod
2. Vergroten bewustwording en verbeteren van informatievoorziening
3. Ontzorgen
4. Toewijzen en voorrang.

Concrete maatregelen zijn:

- De seniorenmakelaars zijn succesvol gebleken en we zetten de aanpak de komende twee jaar door en we verkennen hoe we deze functie na 2025 duurzaam kunnen borgen.
- Inzet doorstroommakelaar, deze nieuwe makelaar ondersteunt senioren in het midden- en hogere segment, en heeft extra aandacht voor mensen met een koopwoning.
- Het vroegtijdig enthousiasmeren van ouderen door: het voeren van een gezamenlijke campagne met de partners, het organiseren van open dagen en het inzetten van digitale middelen zoals de gemeentelijke website wonen in Rotterdam.
- De gemeente onderzoekt momenteel de mogelijkheid om de toewijzing op basis van lokale binding uit te breiden, zodat meer ouderen in Rotterdam voorrang kunnen krijgen bij seniorenwoningen in hun eigen wijk.

Wie doet wat?

Het landelijke programma ‘Wonen en zorg voor ouderen’ (WOZO) heeft, naast het versnellen van de woningbouw, ook een actielijn om ouderen te informeren en ontzorgen en de doorstroming te verbeteren. Er wordt een landelijke toolkit en ondersteuningsprogramma ontwikkeld.

Sociale huismeesters

Wat willen we bereiken?

Ouderen in seniorencomplexen hebben ondersteuning nodig bij het langer thuis wonen en willen een vast aanspreekpunt voor vragen. In het coalitieakkoord is afgesproken dat de gemeente in de 10 meest kwetsbare complexen, zorgt voor versterking van de rol en inzet van de huismeesters d.m.v. cofinanciering. Kwetsbare complexen definiëren we als complexen, waar veel oude ouderen wonen. Met behulp van de middelen uit GALA verhogen we de inzet. De huismeester of vergelijkbare functionaris krijgt hiermee naast de huidige rol een meer sociale invulling als community builder. Door de inzet van de huismeester te combineren met de extra inzet vanuit welzijn en GALA ontstaat er een plus op het wonen, waardoor ouderen langer, prettig en veilig thuis kunnen blijven wonen.

Waarom?

Ouderen wonen steeds langer thuis. Het langer thuis wonen willen we ondersteunen. Dit doen we door het maken van verbindingen tussen wonen, welzijn en zorg. We zetten in op wonen met een plus voor ouderen. In Rotterdam is in alle ouderencomplexen een beheerder en/of huismeester aanwezig, maar de inzet verschilt per complex en woningaanbieder. We zien kansen om de sociale huismeester een belangrijke rol in het langer thuis wonen van ouderen en in het bestrijden van eenzaamheid te geven. Daarnaast is er in enkele flats spraken van overlast, waardoor ouderen zich onveilig voelen. De huismeester signaleert en adresseert overlast en speelt waar mogelijk een rol in het terugdringen. De aanwezigheid van de huismeester kan zorgen voor een veiliger gevoel onder bewoners. Om overlast terug te dringen kunnen (tijdelijk) extra veiligheidsmaatregelen ingezet worden.

Wat gaan we doen?

In de seniorencomplexen zetten we in op sociale huismeesters of vergelijkbare functionaris, gepositioneerd bij de corporaties.
Wij zien twee (extra) rollen voor de sociale huismeester. De sociale rol binnen het complex als aanspreekpunt en community builder ter bevordering van de sociale cohesie en gericht op bewoners. Daarnaast verbindt de huismeester de overige inzet in het complex rond bijvoorbeeld valpreventie en laagdrempelig bewegen. Ook heeft de sociale huismeester een rol in het verbinden van wonen, welzijn en zorg. Afhankelijk van het complex wordt in overleg met de corporatie de inzet bepaald.

De complexen worden samen met corporaties en zorgorganisaties gekozen. Gekeken wordt naar de kwetsbaarheid van de ouderen, maar ook naar de kansen om een mooie plus voor ouderen te organiseren, te denken valt ook aan complexen waar zorgorganisaties werken met een vast team aan professionals.
Op basis van een gezamenlijk opgesteld profiel nemen we de inzet van huismeesters of vergelijkbare functionaris per complex onder de loep. We maken afspraken om de inzet per complex te bepalen. Zo organiseren we een plus op het wonen en ondersteunen we ouderen in het langer thuis wonen door het versterken van de sociale structuren in de complexen. We kijken naar slimme combinaties met de inzet op vitale woongemeenschappen door welzijn.
Uiteindelijke doel is dat de sociale huismeester of vergelijkbare functionaris duurzame inbedding gaat vinden binnen de corporaties.

Wie doet wat?

Op dit moment lopen er gesprekken met de corporaties over het profiel, de rollen en de benaming van de functionaris. De SOR en MaasWonen zijn bezig met een traject om hun huismeesters een grotere sociale rol te geven. Zij denken actief mee over het profiel. Samen met de partners in het seniorencomplex wordt de uiteindelijke inzet van de ‘sociale huismeester’ bepaald.

Uitbreiding Thuisplusflats

Wat willen we bereiken?

Met de Thuisplusflats willen we het mogelijk maken dat ouderen zo lang mogelijk fijn, gezond en veilig zelfstandig kunnen blijven wonen. Hierbij zetten we in op het omvormen van bestaande seniorencomplexen tot Thuisplusflats. In een Thuisplusflat worden dagelijks activiteiten georganiseerd gericht op vitaliteit en ontmoeting. Daarnaast is in het complex een vast zorgteam actief die zorg vanuit de Wmo, Zvw (wijkverpleging) en Wlz (langdurige zorg thuis (vpt/mpt)) levert. Dit team is gemakkelijk aanspreekbaar voor bewoners en hun mantelzorgers. Ook de huismeester en woonconsulent en de activiteitenbegeleider maken deel uit van het Thuisplusflat-team. Deze medewerkers van wonen, welzijn en zorg werken nauw samen en zetten in op het vroegtijdig signaleren en aanpakken van eenzaamheid en gezondheidsachteruitgang.

In de vorige collegeperiode zijn 6 Thuisplusflats gerealiseerd; 3 in Prins Alexander, 2 in IJsselmonde en 1 in Hoogvliet.

Gedurende deze collegeperiode wordt het aantal Thuisplusflats in de stad uitgebreid van 6 naar minimaal 20 Thuisplusflats, verspreid over de stad.

Collegetarget 2026: woon(zorg)concepten

In de collegeperiode 2022-2026 realiseren we minimaal 14 Thuisplusflats voor ouderen en starten we met de bouw van nieuwe woon(zorg)complexen voor ouderen, zodat in totaal 24 voorzieningen beschikbaar komen.

Waarom?

Het aantal Rotterdammers van 75 jaar en ouder groeit de komende periode flink. Dit is de leeftijdsgroep waarbij gezondheidsproblemen geleidelijk beginnen toe te nemen. Daarnaast wonen ouderen steeds langer thuis, ook wanneer zij een complexe en/of intensieve zorgvraag hebben. De zorgbehoefte van ouderen neemt toe, maar tegelijkertijd neemt het beschikbare zorgpersoneel af. Meer dan de helft van de ouderen geeft aan zich matig tot ernstig eenzaam te voelen.

Wat gaan we doen?

Om dit te bereiken, zijn we een inkoopproces gestart. We zetten de uitbreiding van de Thuisplusflat als aanbesteding in de markt en zorgen voor een goede implementatie van de nieuwe Thuisplusflats. We trekken samen op met Zilveren Kruis zorgverzekeraar en Zilveren Kruis zorgkantoor in de sturing op een goede samenwerking tussen het sociaal en medisch domein in de Thuisplusflats.

Wie doet wat?

De gemeente Rotterdam stelt de kaders van de Thuisplusflats en stuurt hierop, de invulling van de kaders gebeurt door de Thuisplusflat-aanbieders. In de nieuwe opdracht voor de Thuisplusflats sturen we onder meer op:

- een laagdrempelig beweegaanbod zodat ouderen aan de beweegnorm kunnen voldoen;
- wekelijks samen eten;
- jaarlijkse valpreventie-training;
- dementievriendelijkheid;
- het tegengaan van de versnippering in de zorg.

Doel is dat in 2024 de nieuwe Thuisplusflats van start gaan.

Zorg

Ambitie

- Ouderen krijgen passende, goede zorg en ondersteuning
- Rotterdam wordt de meest dementievriendelijke stad van Nederland.

Passende zorg en ondersteuning

De afgelopen jaren hebben gemeente en de partners vanuit het programma Rotterdam, Ouder en Wijzer en vanuit het programma Samen voor Kwetsbare Ouderen 010 ingezet op het verbeteren van de ouderenzorg in Rotterdam. Zo is ingezet op het verbeteren van de doorstroming van ziekenhuis naar wijkverpleging of naar verpleeghuis/revalidatiezorg, het tegengaan van versnippering, verbeteren van de dementiezorg en de palliatieve zorg, de aansluiting van sociaal en medisch domein (in de samenwerking met de huisartsen in de wijk) en het wijkgericht werken van regieverpleegkundigen. De komende jaren staan we, met de grote personeelskrapte in de zorg en de financiële opgave vanuit de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) middelen voor grote uitdagingen om ervoor te zorgen dat ouderen die op eigen kracht geen ondersteuning kunnen organiseren, dat tijdig kunnen blijven ontvangen. Zelfredzaamheid, inzet van informele zorg en lichtere vormen van ondersteuning waar dat kan. We zetten de samenwerking binnen Samen voor Kwetsbare Ouderen 010 voort. Ook werken we samen met de partners aan een regioplan waarin we het landelijke Integraal Zorgakkoord (IZA) uitwerken en dat tevens aansluit op de mogelijkheden en opgaves van het gemeentelijke sociaal domein. Vanuit de actieagenda leggen we de focus op: de pilot indicering, het actieplan dementie en het realiseren van meer cultuurspecifieke en cultuursensitieve zorg en ondersteuning.

Pilot Wmo-indicering door zorgprofessionals

Wat willen we bereiken?

Vanuit het experiment Integraal Budget (geïnitieerd door VWS) hebben we in 2019-2021 ook geëxperimenteerd met integrale indicatiestelling; in het gebied Prins Alexander is gestart met een gezamenlijke indicatiestelling voor de Zvw en de Wmo. 28 cliënten hebben via dit experiment een gezamenlijk zorgplan Zvw en Wmo gekregen. De deelnemers waren blij met de proef; zij hoefden hun verhaal maar één keer te vertellen. Wel bleek dat het werkproces knelpunten opleverde. Het experiment is toen afgerond, maar de wens van onze zorgpartners is groot om te komen tot vervolgafspraken over indicatiestelling Zvw en Wmo, waarbij deze inzichten kunnen worden meegenomen.
De insteek voor de pilot Wmo-indicatiestelling door zorgprofessionals is anders dan de pilot integraal indiceren, omdat het de bedoeling is dat het Wmo-advies onder bepaalde voorwaarden wordt overgelaten aan de zorgprofessionals.
Het laten stellen van Wmo-indicaties door zorgprofessionals moet bijdragen aan passende zorg en ondersteuning (kwaliteit) en aan doelmatigheid (financiën, beperken administratieve lasten en personele inzet).

Waarom?

Bij ouderen die professionele zorg of ondersteuning vanuit de Wmo nodig hebben is vaak samenloop met andere zorgindicaties (Zorgverzekeringswet (ZVW)), waardoor er sprake is van dubbele indicatiestelling (Zvw en Wmo) en betrokkenheid van zorgprofessionals die al een goed beeld hebben van de ondersteuningsbehoefte van de cliënt. Indicering voor de Wmo door de zorgaanbieders is vriendelijker voor de klant en efficiënter voor de betrokken professionals.

Wat gaan we doen?

We gaan een pilot starten om Wmo-indicaties voor de cliëntgroep ouderen te laten stellen door zorgprofessionals. We starten daarmee in de Thuisplusflats, omdat daar een vast zorgteam actief is. De te betrekken zorgprofessionals worden getraind in Wmo-indicatiestelling en in het afschalen van zorg en inzet van voorliggende voorzieningen. De resultaten en de effecten gaan we monitoren.

Wie doet wat?

We werken deze pilot uit met de afdeling Wmo, de ouderenzorgaanbieders van ConForte en in samenwerking met Zilveren Kruis.

Rotterdam dementievriendelijke stad - Actieplan Dementie

Wat willen we bereiken?

We hebben een basisniveau van inzet op dementie geborgd in de Wmo- en welzijnsopdracht. Daarnaast verlenen we subsidies vanuit het Stedelijk Welzijn en het 1% preventiebudget. Daarmee wordt bijvoorbeeld in alle gebieden ingezet op dementievriendelijkheid, op diverse vormen van dagbesteding en in Hillegersberg-Schiebroek, IJsselmonde en Prins Alexander op de Sociale benadering dementie. Ook is er een plustarief bij Wmo-indicaties voor mensen met dementie. Sinds 21 september 2021 hebben we op basis van deze inzet het predicaat 'Dementievriendelijke stad' en een convenant met Alzheimer NL om de inzet op dementievriendelijk te borgen tot en met 2025.

Rotterdam wil een inclusieve stad zijn en blijven voor mensen met dementie. Dat betekent:

1. Acceptatie: er zijn mogelijkheden voor mensen met dementie om mee te blijven doen. Mensen met dementie worden en/of voelen zich niet buitengesloten.
2. Kennis en tolerantie: bewoners hebben kennis over dementie en begrip voor mensen met dementie. Ze weten waar ze signalen kwijt kunnen als er mensen zijn waar ze zich zorgen over maken.
3. Ketensamenwerking en (vroeg)signalering: partners in de stad werken samen, verwijzen door en/of leiden toe naar elkaar. Signalen worden opgevolgd zodat tijdig passende ondersteuning geboden wordt. Hierbij vragen migrantenouderen extra aandacht.
4. Zorg en ondersteuning op maat voor mensen met dementie en hun mantelzorgers. Welzijns-, Wmo- en Zvw-ondersteuning worden zoveel als mogelijk op elkaar afgestemd.
5. Langer thuis kunnen blijven wonen met behoud van kwaliteit van leven.

In 2026 hebben zestien organisaties in Rotterdam het predicaat dementievriendelijk en zijn we de meest dementievriendelijke stad van Nederland.

In 2026 streven we ernaar dat een substantieel deel van de ambtenaren die werkzaam is bij Vraagwijzer, indicatiestelling Wmo en wijkteam geschoold is in het signaleren en bejegenen van mensen met dementie.

Waarom?

De vergrijzing leidt ook tot de groei van aantal mensen met dementie in de stad. Tot 2050 verwachten we een groei van bijna 9.000 naar 18.000 mensen met dementie. De meeste van hen zullen zelfstandig blijven wonen. Een groot deel van hen heeft een migratieachtergrond en zal bij toenemende dementie behoefte hebben aan cultuursensitieve en cultuurspecifieke zorg.

Wat gaan we doen?

1. Trainen van ambtenaren die werkzaam zijn bij Vraagwijzer, indicatiestelling Wmo en wijkteam in het signaleren en bejegenen van mensen met dementie.

   Hiertoe is ten eerste de e-learning Samendementievriendelijk doorlopen en ten tweede de verdiepende workshop gevolgd, die gegeven wordt door St. Samendementievriendelijk/Alzheimer Nederland. Ook organiseren we in elk gebied één keer een training Samendementieviendelijk voor andere belangstellenden, bijvoorbeeld voor bewoners en winkeliers.

2. We dagen 16 partners in de stad uit om het predicaat dementievriendelijk te halen.
   Inmiddels heeft woningbouwcorporatie Havensteder in 2023 het predicaat ontvangen en start dit najaar in 4 gebieden het trainen van welzijnspersoneel.

3. Ontsluiten van informatie over dementie, beschikbare voorzieningen en activiteiten in de gebieden.

Zo bereiken we dat Rotterdammers kennis hebben over en begrip hebben voor mensen met dementie. En dat mensen met dementie en hun mantelzorgers makkelijk en tijdig informatie over zorg, ondersteuning en activiteiten in hun gebied en/of stad krijgen.

4. Ondersteunen van mantelzorgers in alle gebieden met instrumenten zoals Alzheimer Cafés en Beter Thuis met dementie, het evidence-based psyco-educatieprogramma in combinatie met lotgenotencontact.

   Als gevolg van de schaarste aan personeel en middelen zal het beroep dat gedaan wordt op mantelzorgers de komende jaren alleen maar toenemen. Dementie is vaak een proces van 8 tot 10 jaar, de belasting op mantelzorgers is daarmee groot, zeker in de laatste fase van dementie. We willen mantelzorgers in staat stellen de mantelzorg zo lang als mogelijk vol te houden, waarbij kwaliteit van leven geborgd wordt, voor degene met dementie en de mantelzorger. Mantelzorgers geven daarbij aan ook behoefte te hebben aan lotgenotencontact en aan het kunnen uitwisselen van ervaringen.

5. Trainen sleutelfiguren en vrijwilligers van migrantennetwerken om dementie te signaleren en mensen toe te leiden en begeleiden bij gesprekken met bijvoorbeeld de huisarts.

   Dementie bij migrantenouderen wordt minder snel erkend, waardoor passende ondersteuning vaak (te) laat wordt ingezet. Schaamte zorgt er ook voor dat het slecht bespreekbaar is. Reguliere zorg- en welzijnspartijen bereiken migrantenouderen onvoldoende.
   Zo krijgen ook migrantenouderen met dementie en hun mantelzorgers, tijdig passende ondersteuning. Hierbij zetten we de Signalenkaart en interventies zoals Buurtcirkels in.

6. We zetten stadsbreed in op een talentgerichte aanpak voor mensen met dementie. In elk gebied willen we tenminste 20 vrijwilligersplekken realiseren voor mensen met dementie.

   Focus ligt daarbij op jonge mensen met dementie, omdat er voor hen minder voorzieningen zijn en zij liever niet aansluiten bij dagbestedingsvoorzieningen waar vooral ouderen komen. Zingeving en ‘normaal’ mee blijven doen ervaren mensen met dementie als heel belangrijk. Het doen van vrijwilligerswerk kan hier een bijdrage aan leveren. Bovendien zorgen we er dan voor dat talenten niet verloren gaan. Vrijwilligerswerk biedt een mogelijkheid om mensen met dementie op hun eigen competenties aan te spreken. We willen hierbij een veilige omgeving en begeleiding bieden.

7. Stimuleren gebruik Virtual Reality (VR) en E-Health
   Partners in de stad doen ervaring op met het inzetten van VR-brillen bij mantelzorgondersteuning en het inzetten van e-health bij ondersteuning van mensen met dementie, bijvoorbeeld videoprogramma’s in combinatie met beweegactiviteiten.

   VR-programma’s kunnen ingezet worden bij psycho-educatie over dementie, om mensen zonder dementie te laten ervaren hoe het is om dement te worden. We onderzoeken nog of we een inventarisatie kunnen laten maken van e-health toepassingen die vooral bij dementie toegevoegde waarde hebben.

Wie doet wat?

Als gemeente hebben we een rol als werkgever, opdrachtgever en subsidievertrekker. Ook coördineren en faciliteren we het Actieplan, en zijn we eindverantwoordelijk.
Belangenbehartigers vragen we een rol te spelen bij de monitoring en bij het ambassadeurschap van dementievriendelijke stad. Onze missie wordt sterker als de gemeente niet de enige is in de stad die organisaties enthousiasmeert voor en aanspreekt op hun bijdrage aan dementievriendelijk.

Cultuurspecifieke en cultuursensitieve zorg en ondersteuning

Wat willen we bereiken?

Medewerkers en vrijwilligers die zorg en ondersteuning bieden aan ouderen kunnen cultuursensitief werken en zijn zich bewust van micro-agressie. Ouderen voelen zich gezien en erkend doordat rekening gehouden wordt met bepaalde wensen vanuit verschillen in culturele en religieuze achtergrond of seksuele geaardheid.

Waarom?

De bestaande zorg- en ondersteuning moet aansprekend zijn voor alle Rotterdammers, zodat ze de ondersteuning als passend ervaren, en het risico op uitval kleiner wordt. Binnen de bestaande opdrachten welzijn en Wmo hebben we hierover kwaliteitseisen gesteld. We willen het bewustzijn hierover bij mantelzorgers, zorg- en welzijnsmedewerkers en vrijwilligers verder vergroten.

Wat gaan we doen?

We organiseren 6 dialoogbijeenkomsten over het thema Cultuursensitief werken. Aan de hand van de filmregistratie van het toneelstuk Yemma gaan zorg- en welzijnsmedewerkers, vrijwilligers en mantelzorgers met de schrijver Mohamed Benzakour en met elkaar in gesprek. We onderzoeken de mogelijkheid of het Alzheimercentrum van het Erasmus MC bij deze bijeenkomsten kan aansluiten.

Wie doet wat?

Het Rotterdams theatergezelschap *Wat we doen* verzorgt de filmvertoning en de gespreksleider. We vragen zorg- en welzijnspartners en Mantelfoon om na de vertoning aanwezig te zijn om mee te praten en na afloop nazorg te bieden als dat nodig is.

Beeld: David Rozing

Samen met ouderen en partners

Ouderen blijven betrokken bij de uitvoering van de actieagenda. Zo vindt er tweemaal per jaar een bestuurlijk overleg plaats met de St. OSO Rotterdam. Ook wordt er een klankbordgroep ingericht die drie keer per jaar bijeenkomt om de voortgang en de uitvoering van het programma te bespreken. Daarnaast wordt de klankbordgroep benut om voorstellen te toetsen. Voor de klankbordgroep worden leden van de Stichting OSO-Rotterdam, het ouderenforum van Genero, de Brede Raad 010 en Alzheimer NL gevraagd.
We willen ook structureel in gesprek met mensen met dementie, en onderzoeken nog op welke manier we dit het beste kunnen organiseren.

De uitvoering van deze actieagenda doen we samen met een groot aantal partners uit verschillende sectoren. Zo werken we op preventie nauw samen met de partners van het GALA, rond eenzaamheid met de Coalitie Erbij, rond talentontwikkeling met het Netwerk Tijdloos Talent, rond wonen met de partners binnen het Langer Thuis Akkoord en rond zorg met de partners binnen de Bestuurlijke Coalitie Ouderen en het programma Samen voor Kwetsbare Ouderen 010.
Specifiek op dementie werken we samen met de partners van de Stedelijke keten dementie. Ook organiseren we twee keer per jaar een werkplaats met de samenwerkende partijen om van elkaar te leren, de voortgang te bewaken en de borging zeker te stellen.

Monitoring en verantwoording

De monitoring en verantwoording rond de inzet voor ouderen vindt plaats via bestaande monitoren en rapportages, zoals de raadsmonitor en de voortgangsrapportages van het beleidskader Heel de Stad. De inzet rond preventie wordt vanuit het GALA landelijk gemonitord, ook wordt in dit kader verantwoording afgelegd.

De collegetarget wordt daarnaast door de rekenkamer getoetst. In de collegeperiode 2022-2026 realiseren we minimaal 14 Thuisplusflats voor ouderen en starten we met de bouw van nieuwe woon(zorg)complexen voor ouderen, zodat in totaal 24 voorzieningen beschikbaar komen.

De doelstelling rond de Thuisplusflats monitoren we aan de hand van de door de gemeente en zorgaanbieder getekende Thuisplusflatovereenkomst en de aanbestedingsdocumenten. De doelstelling rondom nieuwbouw woon(zorg)complexen wordt gemonitord aan de hand van Bouw Programmering Rotterdam (BOPRO), waarin de datum van de feitelijke starthandeling van de bouwwerkzaamheden staat.

Beeld: David Rozing

Beschikbare middelen actieagenda

	2023	2024	2025	2026
Middelen ouderen coalitieakkoord	1.000.000	705.000	705.000	705.000
Huismeesters (incl. amendement 2023)	550.000	100.000	200.000	200.000
Zorgrestaurant (coalitieakkoord + intensivering voorjaarsnota 2023)	500.000	680.000	530.000	530.000
Bestemmingsreserve type 1 LTA	786.666	786.666	786.666	
Intensivering Thuisplusflat Voorjaarsnota 2023			560.000	560.000
Totaal	2.836.666	2.271.666	2.781.666	1.995.000

De inzet op preventie en de hogere ambitie op huismeesters worden vanuit GALA-middelen bekostigd.

Daarnaast zijn er intensiveringsmiddelen ‘Heel de stad’, waarmee de overige inzet voor ouderen (geborgd vanuit het programma Rotterdam, Ouder en Wijzer) en een deel van de uitrol van de Thuisplusflats gefinancierd wordt. Dit is een bedrag van bijna 4 miljoen.

Bijlage 1:

Overige inzet voor ouderen in welzijnsopdracht
Fitfestivals
Voeding/ondervoeding
Valpreventie
Comfortwoning/laagdrempelig kennismaken met eHealth
Huisbezoeken 75+
Bestrijden eenzaamheid – Coalitie Erbij, leerstoel
Zingeving – Centrum voor Levensvragen
Samen eten
Vitale woongemeenschappen
Weerbaarheidstrainingen
Sociale hulpdienst
Sociaal Vitaal in Kleur – 35 groepen
Niet-geïndiceerde dagbesteding
Dementievriendelijk alle gebieden – Sociale benadering dementie in 3 gebieden
Subsidieregeling collectieve voorzieningen
Gebiedsgidsen
Comfortwoningen/mogelijkheden om laagdrempelig kennis te maken met eHealth

Clusters: Maatschappelijke Ontwikkeling en Stedelijke Ontwikkeling
Team Ouderen: Susan Korthagen, Melinda Lorincz, Inge Klück, Lian Bosters, Juan Tenorio de Peroy, Irene Wiezer, Marcella Braamskamp, Hanneke Schottert, Fares Zourakhti, Darryl Schenkers, Anke van den Ban